

Eduardo Jordà

Retorn. Bonanova no va tornar a Mallorca perquè no volia reconèixer que havia fracassat. La por al menyspreu dels seus conciutadans va poder més que no la seva nostàlgia, si mai la va sentir. El 1962, Bonanova va tornar a Espanya i va rodar un petit paper a una pel·lícula de baixíssim pressupost *La muerte silba un blues*, de Jesús Franco. Ni tan sols aleshores va voler tornar a Mallorca. I això que no tots els mallor-

Swanson, Gloria. Va actuar a la primera pel·lícula (muda) de Fortunio a Hollywood: *Love of Sunya* (1927). Com tothom sap, Gloria Swanson va ser l'actriu en decadència de *Sunset Boulevard*.

Thorpe, Richard. Un artesà de Hollywood, potser menor si se'l compara amb els grans, però sens dubte gran si se'l compara amb la majoria de

subscrit pel poeta Jacobo Sureda i per Juan Alomar. Amb el nom artístic de Fortunio Bonanova, Josep Lluís Moll va firmar el manifest, probablement sense entendre gairebé res del que deia. *Nuestro credo audax y consciente es no tener credo*, deia el programa estètic de Borges i els seus amics.

Vi de missa. A *El fugitivo* (1947), de John Ford, Bonanova interpretava un tèrbol personatge que temptava el capellà alcohòlic (Henry Fonda) amb una botella de vi de missa que en realitat era whisky. La pel·lícula era una adaptació força lliure de *El poder i la glòria*, la novel·la de Graham Greene ambientada al Mèxic de la revolta cristera. A Greene, per cert, no li va agradar gens la pel·lícula, cosa curiosa si es té en compte que no l'hauria vista. A la seva autobiografia, *Vies de fugida*, en diu: John Ford va rodar *El fugitivo*, pel·lícula beatana que no vaig decidir a veure mai. Ford va atribuir tota l'entereza al sacerdot i tota la corrupció al tinent (que fins i tot es va convertir en el pare del fill del sacerdot).

Welles, Orson. Segons li va contar a Peter Bogdanovich, Welles va enviar a cercar Bonanova just acabat el guió de *Ciudadano Kane*. L'havia vist actuar a Broadway amb l'actriu Katharine Cornell. Welles el va definir com un gran protagonista romàntic. Si coneixem Welles, s'ha de suposar que per actor romàntic entenia el mateix que si, per exemple, l'hagués definit com a actor ultraista.

Xanadú. L'immens palau de Charles Foster Kane, al qual el senyor Matisti mai no va ser convidat.

Zorro. Bonanova va fer un petit paper a *The mark of Zorro* (1940). La seva breu actuació és, sens dubte, més memorable que no la d'Antonio Banderas, aquell imitador de Bonanova que va gaudir de fama fugaça a les darreres dècades del segle XX. ❖

quins el consideraven tan fracassat com ell se'n considerava. El meu padrí, que no va tractar Bonanova, l'evocava amb una certa admiració; tot i que és vera que parlava de Bonanova de la mateixa manera que parlava d'un conegut seu, una mica frit, que havia inventat un motor d'automòbil que funcionava amb un combustible extret de l'albó, aquesta planta tan comú a Mallorca. Aquell combustible permetia recórrer amb un cotxe, en circumstàncies favorables, trajectes de deu metres, quinze amb molta sort.

directors actuals. Director de *Fiesta* (1947), la pel·lícula de HGM en què Bonanova té un dels papers més distingits de tota la seva carrera a Hollywood.

Ultraisme. Moviment poètic d'avatguarda, sorgit a finals de la primera dècada d'aquest segle, de principis estètics difícils de precisar. Un "Manifiesto del Ultra" es va publicar a la revista "Balears" el febrer de 1921. Va ser redactat per Borges i

(Col. Ehrhardt: Sempre hi ha alguna cosa que no va bé en un home que no beu, que no fuma, que no menja carn. Professor Siletsky: Se refereix al nostre Führer? L'oficial de la Gestapo Sig Ruman es refereix a seu ajudant Henry Victor, però és interromput quan Jack Benny, disfressat d'espia polonès l'acusa de fer declaracions anti-Hitler. (E. Lubitch. *To be or not to be*, 1941)